

ILUSTROVALA JANA ŠOUFLOVÁ

ANDREA GREGUŠOVÁ

NINA

TANEC V ZAJATÍ DYMU

NINA

NINA

ANDREA GREGUŠOVÁ

slovart

Text © Andrea Gregušová 2016

Illustrations © Jana Šouflová 2016

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2016

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-2376-4

Venujem môjmu Ivkovi

1.

... bol naozaj veľmi horúci, nevhodný na cestovanie. Svetlonos dúfal, že je to aj posledný deň jeho úmornej cesty. Sedel na Machuli už od polnoci, lebo vycítil prichádzajúcu pálavu a túžil sa jej vyhnúť. Keď sa predpoludním ocitol na úpätí hory Bacule, slnko už neznesiteľne páli-lo. Oblizovalo pocestných svojím žeravým dychom, hoci prechádzali hustým bukovým lesom, kam sa cez kučera-vé koruny stromov dokázali predrať len najodvážnejšie

lúče. Machuľa kráčala v tieni, len kde-tu sa na zemi objavil zlatý slnečný peniaz.

Okolo poludnia konečne minuli hraničný kameň hlavného mesta kráľovstva. Svetlonos sa uškrnul. Sochárovi, ktorý ho vytesal, naisto sedela modelom jeho sladká Gerta. Z bieleho vylešteného balvana sa na Svetlonosa usmialo prívetivé slnko s guľatými lícami. Okolo celej hlavy mu vyrastali stovky tenkých strapatých lúčov. Zdalo sa, že sa v jemnom horúcom vánku vlnia a prepletajú. Slnečná tvár sa Gerte navlas podobala.

Gerta vedela rozžiaríť aj ten najchmúrnejší deň. Aj chladné strašidelné múry univerzity, ktorá bola celý život Svetlonosovým domovom. Univerzita ho chránila pred svetom ako ulita. Bol veľmi chorľavé a tiché dieťa. Zajakával sa. Pre rovesníkov bol ľahkým terčom žartov a zlomyseľností, zato si však vedel získať srdcia dospelych. Najmä srdce tučnej kuchárky Gerty. Jej dlaň bola hrubá a dosť silná na to, aby sa jej odtlačok dlho červenal na zadku každého posmievača, a zároveň nežná a ľahká ako motýľ. Malý nemý Svetlonos miesto toho, aby sa preháňal s kamarátmi po lúkach, presedel väčšinu voľného času v kuchyni pri Gerte a jej uvarených dlaniach. Gerta ho rozmaznávala. Opakovane sa jej o ňom sníval strašidelný sen. Odohrával sa v hustom čiernom lese. V tom sne išlo Svetlonosovi o život. Keď sa z času na čas objavil, sedela na druhý deň ráno Gerta so Svetlonosom pri bielej káve. Gerta, taká bledá ako tá káva, mu každú scénu dopodrobna vykladala a Svetlonos hrýzol makovník a počúval. Gerta si ho láskala teplými dlaňami a dobrým jedlom odjakživa, pokiaľ mu pamäť siahala. Aj teraz. Ške-

čila sa z hraničného kameňa a ohlásila Svetlonosovi dobrú správu – že čoskoro dorazí do cieľa.

Chodník sa lenivo plazil medzi kmeňmi stromov, potom začal prudko stúpať na Bacuľu, z ktorej mal už len zostupovať priamo k hradu.

Machuľa, hnedá kobyľa s veľkým nepravidelným čiernym ťakom na boku, pomaly vyrazila proti kopcu.

„No, moja, ešte kúsok, hore si oddýchneš,“ povzbudzoval ju Svetlonos. Bola mu milšia ako hocikto z ľudí.

Všetky svoje zvieratá si pustil hlboko do srdca. Starostlivo ich vystrojil na cestu, aby malo každé svoje pohodlie. Bocian letel sám, ostatné sa viezli v klietkach na vozoch s batožinou a prievozníkmi. Svetlonos si zaumienil, že bude cestovať len v spoločnosti Machuľky. Myslel, že samota mu prospeje. No hneď v prvý večer cesty zapochyboval o správnosti svojho rozhodnutia. Nemal istotu, že sa sluhovia postarajú o jeho zvieratá ako treba. Ktohovie, či prievozníci dosť opatrne zaobchádzajú s jeho krehkým morským koníkom a s kocúrom Fúzikom, ktorému dávno prestal počítať roky.

Svetlonos si pohrúžený do obáv, nevšimajúc ubiehajúcu cestu, až kým ho neprebralo Machuľkino odfrknutie. Kobyľa sa vydriapala na vrchol kopca a nepokojne podupkávala. Svetlonos zodvihol hlavu a zadíval sa do údolia.

V roztrasenom svetle augustového poludnia sa mu kráľovské mesto ukázalo v najkrajších letných šatách. Túto zem mudrci nazývali rajom. Kto ju prvýkrát uvidel, zostával nemý, lebo sivé skaly, krištáľové jazerá, voňavé husté lesy ani nedozerne pestrofarebné lúky nepo-

trebovali žiadne slová. Slnkom a zelenou farbou žiarilo toto kráľovstvo a belasá obloha nad ním bola po väčšinu času ozdobená kôpkami našuchorených bielych oblakov. Keď pršalo, svet sa ponoril do pohára s osviežujúcim nápojom. Voňal a tešil sa v kvapkách. Keď pieklo horúce slnko, deti v bielych košeliach sa premenili na krdeľ čajok a čľapotali sa v rybníku za hradbami. Zimné mrazy bývali dosť silné na to, aby na celé týždne vyčarili na rybníku tuhý ľad, ale ani ľadu, ani neľútostných horúčav sa poddaní v tomto kráľovstve nemuseli báť. Zima a teplo, dni, mesiace a roky sa tu striedali v pokojnej harmónii.

Svetlonos hodnú chvíľu mlčal a díval sa. Skutočný obraz žiarivého hradného mesta uprostred údolia vysoko prevýšil všetky jeho predstavy. Zastavil mu dych aj myšlienky.

Keď dostal povolávací list s pečatou Kráľovstva svetla, bol nadšený. Ako strážca svetla bude požívať úctu ľudí a plnú dôveru kráľa. A navyše v takejto krajine!

Počas svojej dlhej cesty do hradu z nej Svetlonos videl poriadny kus. A očarila ho celá. Najmä zhrbené chudobné domy, tie ho priťahovali najviac. Tak veľmi sa líšili od majestátnych stavieb na univerzite. Často sa zastavil pred niektorou chatrčou a počúval dlhé rozhovory starcov, čo vysedávali na priedomí a s fajkami v ústach chválili kráľa. Vraj za všetku krásu ich krajiny môže on sám. Postavil kráľovstvo z ničoho a staral sa oň od počiatku. Starčekovia celé hodiny rozprávali Svetlonosovi príbehy spoza hradieb hradného mesta. Pohostili ho chlebom, varenými zemiakmi a vínom, nejednakrát ho

i prenocovali ako každého iného pútnika. Ráno ho odprevádzali až na koniec dediny. Svetlonos sa celé týždne riadil ich pokrútenými ukazovákmi, až doputoval na Bacuľu. A z jej chrbta teraz videl starcami ospevovaný hrad na vlastné oči.

Svetlonos zoskočil na zem, nech si Machuľa odpočinie. Aj sám sa zvalil do trávy a zhlboka vdychoval jej vôňu. Doprial si chvíľu, kým zostúpi do údolia. Strávi v hrade zvyšok života, tak načo sa ponáhľať?

2.

Princezná bežala na svoje obľúbené miesto za hradby. Neďaleko hrádze rástla vrba, čo vyzerala ako veľká kopa sena. Ostatné deti dvoranov trčali v ten deň doma. Posledné, po čom Nina túžila, bolo chystať milión zbytočných vecí na kráľovu nudnú večernú slávnosť. Po obede sa chvíľu len tak motala po parku a pri prvej príležitosti vybehla do svojej vrbovej samoty k rybníku.

V ten horúci deň rybník žblnkal a jašil sa, rozbujený hlasným džavotom. Deti z dediny hrali bahnovú vojnu len kúsok od starej vrby. Modelovali si v dlaniach mäkké blato a hádzali ho po sebe. Nina sa veľmi páčilo, ako jačia na plné hrdlá. Často ich pozorovala, no dosiaľ sa neodvážila pridať sa k nim. Tentoraz však nezaváhala, čľupla do plytkých vlniek a špliechala mútnu vodu na obe bojujúce strany. Škrekľavo sa chichotala ako ostatné deti – čajky. Deti si ju v zápale hry a v oblakoch lietajúcej vody spočiatku nevšimli. Zrazu ju akási dievčina sotila. Nina zletela do vody. Rýchlo vstala, spakruky vrátila útočníčke ranu a spokojná bojovala ďalej. Ale to malé dievča sa zbieralo z bahna s plačom a žalostne sa dožadovalo pomsty od svojho staršieho brata.

„Kto ťa tresol?“ vyzvedal jej ochranca.

Keď malá natiahnutým ukazovákom označila vinníčku, hra sa skončila. Chvíľu bolo ticho. Potom najstarší chlapec zavelil: „Poďme!“

Deti poslúchli, vysokým krokom bocianov opatrne, ale náhlivo povyliezali na breh.

Nina zostala stáť sama v zakalenej vode. Občas sa niektoré z detí otočilo a nahlo sa k najbližšiemu uchu. Hoci boli už príďaleko na to, aby ich počula, vedela, že hovoria o nej. Túlili sa podchvíľou jedno k druhému a vzrušene si šepkali. Celou cestou, kým nezmizli medzi drevenými chatrčami.

3.

Svetlonos sa dlho díval do doliny pod Bacuľou. Tieň stromov a svieži vánok ho hladili po spotenom čele.

Zdalo sa mu, že oslepujúco biele hradné budovy sviečia. Aj mohutné takmer tri metre hrubé hradby boli biele. Vyrastali zo štíhlej veže svetla a ťahali sa od nej na obe strany, objímali všetky stavby a spájali sa až pri vstupnej bráne ako otvorené náručie. Veža svetla a brána stáli oproti sebe. Spojené hradnými múrmi do kamenného oblúka chránili živé mesto poskladané zo skvostných, ale aj chudobnejších domov. Budovy, dláždené chodníky, zastrešené priechody a schodištia, mnohoraké stavby všetkých farieb a tvarov zapadali do mozaiky mesta nerušene, každá maličkosť stála na správnom mieste. Parky s fontánami, lavičky i nevelké jazierka so zelenými ostrovmi a s bielymi drevenými prístreškami. A za hradbami, kam len oko dovidelo, čupeli malé chalupy prostých ľudí.

Svetlonos sa pozbieral zo zeme, vyskočil na kobyľu a započúval sa do novej melódie kopýt. Kráčala po dláždenej ceste. Zo všetkých vrchov na okolí sa takéto cesty zvažovali priamo k hradnej bráne. Bledozelené dlažobné

kamene opäť ponorili Svetlonosa do spomienok. Podo-
bali sa na obkladačky v univerzitnej nemocnici, kde strá-
vil malý Svetlonos veľa boľavých dní a nocí.

Ako malý ochorel na hnisavý zápal uší. Hlboká bo-
leš vnútri hlavy bola taká prudká, že mu z pamäti vygu-
movala niekoľko dní. Len čo ho felčiari vytrhli hluchote
z pazúrov, škaredo spadol z koňa. Poranil si kolená, hro-
zilo, že príde o obe nohy. Akýmsi zázrakom sa dostal aj
z tejto šlamastiky, a navyše mu telesná bolesť rozviazala
jazyk. Nikto nechápal tú zmenu. Hlas mu zhrubol a slo-
vá ho začali poslúchať, plynuli z neho, ako tečie voda zo
džbána, hladko a sladko. Čoskoro vynikal v rétorike nad
všetkými svojimi spolužiakmi. Zmocnel tak, že sa ťaž-
kým mečom oháňal ako trstinou. Keď sa potom už ako
dospelý preháňal na koni v rytierskych zápasoch, veľká
Gerta si ho po každom vyhratom turnaji išla rozpučiť
na prsiach:

„Pod sem, ty môj kohút! Vypiplala som si ťa z najúbo-
hejšieho kuraťa na svete! A, aha, čo je z teba!“

Mäkká Gerta voňala po vanilke. Svetlonos na ňu mys-
lel ako na svoju mamu. Aj teraz, keď pomaly zostupoval
z kopca a biely hrad mu kráčal oproti, videl pred očami
jej vráskavú tvár a prišlo mu za ňou smutno.

Keď Gerta zostarla a odišla, Svetlonos sa s tým neve-
del zmieriť, tak zúfalo ju chcel späť! Pokúsil sa dostať na
druhú stranu, do tmy. Takmer ho za to vyhodili zo školy,
lebo nikomu nie je dovolené prekračovať hranice živých.
Ale neľutoval, že nakukol do temnoty. V tme na druhej
strane spoznal tváre svojich blízkych v pravdivom svet-
le a naučil sa rozoznávať, ako blízko k tme a ako ďaleko

od svetla mnohí stoja. Prijal poslednú poučku od milovanej kuchárky. Pochopil, že tma nikdy nespí. Doživotne sa vzdal snov, aby mohol byť tme rovným súperom. Sladkosť spánku vymenil za možnosť strážiť svetlo.

Prvé roky po Gertinej smrti presedel Svetlonos v knihách. Zložil všetky potrebné skúšky a potom už len netrpezlivo a s veľkou túžbou čakal na pozvanie od kráľa. Preto bol teraz, v posledný deň svojej cesty, taký zmätený – že vo chvíli, keď sa konečne blížil k hradu, mal v sebe viac smútku ako radosti.

Svetlonos a Machuľa pomaly zišli z hory. Otvorené lúky neponúkali už ani zdrap tieňa. Svetlonos sa zahľadel na približujúce sa rozpálené hradné budovy, najmä na najvyššiu vežu. V slnečnej žiare sa chvela, nebolo ľahké rozoznať, či sa v komnate na jej vrchole svieti. Ale Svetlonos vedel, že vo veži svetla sa svieti neustále. Cez štyri okrúhle okná naľahovalo svetlo svoje lúče na všetky svetové strany. Nikdy nesmelo zhasnúť. Veža neoslepovala, len vo dne v noci žiarila ako maják. Obyvatelia kráľovstva mali počas noci dosť tmy na spánok, ale keď sa báli, stačilo pozrieť na vežu a všetko bolo v poriadku.

Hrad sa pomaly zväčšoval, a hoci sa zdal byť ešte dosť ďaleko, zelené kamene na ceste nahradila snehobiele mramorová dlažba. Svetlonos už neobsedel, zoskočil zo sedla a posledný kus cesty prešli s Machuľou bok po boku ako priatelia.

Pri bráne nestáli stráže. Nebránila vstupu, naopak, vítala hostí ako otvorené dlane na konci náručia. Svetlonos sa dal objasť týmto náručím aj trémou, ktorá ho náhle naplnila.

Nečakal honosné privítanie ani ho nedostal. Keď zastal na nádvorí, pribehlo len zopár sluhov, ponúkli mu chladnú vodu, odviekli mu kobyľu do stajní a jeho do paláca, kde býval kráľovský pár, ich deti a najbližší dvorania. Hnedosivý kamenný palác pôsobil teplo a prívetivo aj napriek svojej veľkosti. Vchádzalo sa doň cez ťažkú dubovú bránu so slnečným reliéfom navlas rovnakým, aký sa ráno usmieval z hraničného kameňa. Široká stredová chodba za bránou sa na mnohých miestach križovala s užšími, ktoré viedli k spálňam a k šatníkom dvoranov. Chodby ani miestnosti neboli príliš prezdobené, skôr jednoduché, ale veľmi svetlé a priestranné.

Sluha voviedol Svetlonosa do prijímacieho salóna. Tam sedel Svetlonos chvíľu sám, potom vstúpil kráľ. Svetlonos čakal starca. Miesto neho stretol muža s temperamentným a priamym mladíckym pohľadom. Ani vlasy nemal kráľ šedivé, ale husté, čierne, stiahnuté do konského chvosta, rovnako bujné, ako bola jeho brada. Drsná kráľova tvár pôsobila prísne, očné oblúky mu vystupovali dopredu, takže sa zdalo, akoby sa zlostil, smútil, alebo ustavične zaostroval pohľad do diaľky. No úsmev mal takmer taký mäkký ako Gerta. Opálená a suchá pokožka na tvári vyzerala, akoby denne pracoval na slnku a vo vetre. Kontrastovala s jeho žiarivými sýtomodrými očami. Pod kráľovým pastelovooranžovým rúchom sa črtalo nie príliš mohutné, zato svalnaté telo.

Svetlonos padol na kolená. Kráľ mu však hneď prikázal vstať. Ruku a prvé rozkazy mu podal celkom zblízka ako otec. V ten večer sa Svetlonos nemusel zúčastniť na večernej slávnosti. Miesto toho sa mal zabývať vo